

Türkiye’deki “Öğrenen Organizasyon (Learning Organization)” Tezlerinin Bibliyometrik Profili

Fatma Zehra TAN

orcid.org/0000-0003-1554-6500

Prof. Dr., Karabük Üniv. İşletme Fakültesi
Prof. Dr., Karabük Univ. Fac. of Management
fatmazehra@karabuk.edu.tr

Ramazan ERACAR

orcid.org/0000-0002-7765-8009

Öğr. Gör., Lokman Hekim Üniv. Sağ. Hiz. Mes. Yüksekokulu
Doktora Öğrencisi, Karabük Üniv. Lisansüstü Eğ. Enstitüsü
Lec., Lokman Hekim Univ. Health Voc. School
Ph.D. Student, Karabuk Univ., The Inst. of Graduate Studies
ramazan.eracar@lokmanhekim.edu.tr

Ferdi ÇAVAÇ

Yüksek Lisans Öğrencisi, Karabük Üniv. Lisansüstü Eğ. Ens.
Master Student, Karabuk Univ., The Inst. of Graduate Studies
cavacferdi06@outlook.com

Öz

Bu çalışmada 1998 ve 2022 yılları arasında YÖK ulusal tez merkezinde kayıtlı “Öğrenen Organizasyon” konulu 40 yüksek lisans ve 2 doktora tezinin belirli kriterler açısından bibliyometrik yöntem ile incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda ele alınan 42 tez “lisansüstü düzeyleri”, “yayınlandıkları yıllar”, “yazıldıkları üniversiteler”, “enstitülere göre dağılımları”, “anabilim dalları”, “danışmanların akademik unvanları”, “yazım dilleri”, “tezlerin sayfa sayıları”, “anahtar kelime bulutu dağılımı ve anahtar kelime sayıları”, “görgül

bir araştırma içerip içermedikleri”, “alan araştırması içeren tezlerin yöntem ve içerik analizleri” ile “kaynakça sayı aralıkları” bakımından bibliyometrik yöntem ile incelenerek odaklandıkları konular ortaya çıkarılmış ve yorumlanmıştır. Bu çalışmaların 26 farklı üniversitede 4 farklı enstitü de ve 11 farklı anabilim dalında gerçekleştiği ve en çok çalışmanın 6 tez ile 2014 yılında Selçuk üniversitesinde yapıldığı tespit edilmiştir. Bu çalışmanın öğrenen organizasyon kavramı konulu ilk bibliyometrik çalışma olması ve gelecek çalışmalara temel sağlayacak olması açısından öneminin büyük olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenen Organizasyon, Bibliyometrik Tezler, Bibliyometrik Analiz, Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK).

Bibliometric Profile of "Learning Organization" Theses in Turkey

Abstract

In this study, it was aimed to examine 40 master's and 2 doctoral theses on "Learning organization" registered in YÖK national thesis center between 1998 and 2022, in terms of certain criteria, by using bibliometric method. The 42 theses handled in this context are “graduate levels”, “years of publication”, “universities”, “distribution according to institutes”, “departments”, “academic titles of advisors”, “languages of writing”, “page numbers of theses”, “dissertations”. The distribution of keywords and the number of keywords”, “whether they contain an empirical research”, “method and content analysis of theses containing field research” and “bibliometric number ranges” were examined with the bibliometric method and the subjects they focused on were revealed and interpreted. It has been determined that these studies were carried out in 4 different institutes and 11 different

departments in 26 different universities, and the most studies were carried out in Selçuk University in 2014 with 6 theses. It is thought that this study is of great importance as it is the first bibliometric study on the concept of learning organization and will provide a basis for future studies.

Keywords: Learning Organization, Bibliometric Theses, Bibliometric Analysis, Higher Education Council (YÖK).

Giriş

Bibliyometrik yöntemi, matematiksel ve istatistiksel yöntemlerin kitaplar ve diğer iletişim ortamlarına uygulanması olarak tanımlanmaktadır (Pritchard, 1969). Daha geniş bir ifade ile Bibliyometrik, yayınların ya da belgelerin yazar, konu, yayın bilgisi, atıf yapılan kaynaklar, vb. gibi belirli özelliklerinin niceliksel olarak analizi ile ilgilenir. Elde edilen bibliyometrik verilere dayanarak çeşitli disiplinlerde bilimsel iletişim sürecinin nasıl gerçekleştiği araştırılabilir (Al & Tonta, 2004).

Bu çalışmanın amacı Türk yazınındaki 01.01.1998 yılından 04.11.2022 tarihine kadar YÖK ulusal tez merkezinde kayıtlı olan 75 yüksek lisans ve 5 doktora tezinin bibliyometrik özellikleri açısından incelenerek geçmişinin ve gelişiminin ortaya konulmasıdır. Fakat erişim engeli nedeniyle sadece 40 yüksek lisans ve 2 doktora tezi bu çalışmaya dahil edilebilmiştir. Bu kapsamda ele alınan 42 tez “lisansüstü düzeyleri”, “yayımlandıkları yıllar”, “yazıldıkları üniversiteler”, “enstitülere göre dağılımları”, “anabilim dalları”, “danışmanların akademik unvanları”, “yazım dilleri”, “tezlerin sayfa sayıları”, “anahtar kelime bulutu dağılımı ve anahtar kelime sayıları”,

“görgül bir araştırma içerip içermedikleri”, “alan araştırması içeren tezlerin yöntem ve içerik analizleri” ile “kaynakça sayı aralıkları” bakımından bibliyometrik yöntem ile incelenerek odaklandıkları konular ortaya çıkarılmıştır. Bu çalışma ile YÖK ulusal tez merkezinde kayıtlı olan tezler incelenerek bilime ne şekilde katkı sağladıklarının bir bütün olarak ele alınması sağlanmıştır.

Türk yazınında bibliyometrik yöntem ile derin araştırmalar yapılmış olsa da “Öğrenen Organizasyon” kavramı ile ilgili çalışmalar incelendiğinde daha önce bu alanda hiçbir çalışmanın yapılmadığı tespit edilmiştir. Bu açıdan bu makalenin öğrenen organizasyonlar kavramını ele alan tezlerin irdelenmesiyle yapılan ilk çalışma olması nedeniyle de büyük önem taşıdığı düşünülmektedir.

Ayrıca bu çalışmada YÖK ulusal tez merkezinde kayıtlı olan 42 tezin hangi kavramlarla ilişkili olduğunun hangi yöntemler ile ele alındıklarının incelenmesi ileride yapılacak olan çalışmalara referans olabilmesi açısından da önem atfetmektedir.

1. Öğrenen Organizasyon (Learning Organization) Kavramı

Günümüzün hızla değişen ve gelişen dünyasında, örgüt için düşünen bir kişinin olması yeterli değildir. Bir kişinin tepeden her şeyi düşünmesi ve diğerlerinin de onu izlemesi düşüncesi, artık, önem ve değerini yitirmektedir. Bu yüzden, örgütün bir bütün olarak öğrenmesi gereği ortaya çıkmaktadır (Ensari, 1998).

Günümüzde başarılı olmuş olan örgütler incelendiğinde bu örgütlerin başarılarının altında yatan sebeplerin kişilerin bireysel yeteneklerinden daha çok takım ruhuyla birlikte sistemli ve disiplinli bir şekilde çalışarak başarıya ulaştıkları gözlemlenmektedir. Bu kapsamda öğrenen organizasyonlar ortaya çıkmaktadır. Türkiye’de

henüz uygulama alanları sınırlı olmuş olsa da öğrenen organizasyonları kullanan örgütlerin sayısı her geçen gün artmakta ve giderek yaygınlaşmaktadır.

Öğrenen Organizasyon kavramı ilk kez Peter Senge'nin 5. Disiplin (Fifth Discipline) kitabıyla birlikte duyulmuştur. Senge'e (1998) göre öğrenen organizasyon; kişilerin gerçekten arzu ettikleri sonuçları elde etmek için kapasitelerini sürekli olarak geliştirdikleri, yeni, sınırları zorlayan düşünce şekillerinin ortaya atıldığı, insanların sürekli biçimde beraber öğrenmeyi öğrendikleri organizasyonlardır.

Celep'in yapmış olduğu çalışmaya göre öğrenen organizasyonların en önemli yönü, öğrenme olanakları ve birlikte öğrenmeye uygun bir ortam hazırlanmasıdır. Bu ortamın hazırlanabilmesi, yani öğrenen organizasyon olabilmek için öncelikle öğrenme yetersizliklerinin açığa çıkartılmasının gerektiğini belirtilirken, Senge'ye göre öğrenen organizasyonların öğrenme yetersizliklerini pozisyonum neyse ben oyum, düşman dışarıda, sorumluluk üstlenme yanılması, olaylara takılıp kalma, haşlanmış kurbağa meseli, tecrübe ile öğrenme hayali, yönetici takım mitidir (Senge, 2022).

Rosen'e (1998) göre öğrenen organizasyonlar "Çalışanların gelişimini sürekli teşvik eden ve besleyen, öğrenmeyi işletmenin kapasitesini ve başarısını artırmaya yönelik bir yatırım olarak gören ve dolayısıyla öğrenmeye ve gelişmeye olanak sağlayan bir ortam yaratan" örgüttür.

Garvin'e (1999) göre ise örgütlerin öğrenen bir organizasyon olabilmeleri için uzmanlaşmaları gereken faaliyetler, sistematik problem çözme, yeni yaklaşımları deneme, geçmiş deneyimlerden

ders alma, başkalarının deneyimlerinden öğrenme ve bilginin organizasyon içinde çabuk ve etkin bir biçimde dağıtılmasını sağlamadır.

Bir diğer tanıma göre ise öğrenen organizasyonlar, işletme stratejilerinin başarısını arttırmak için, çalışanların katılımını ve paylaşımını sağlayan, öğrenmeyi teşvik eden ve ödüllendiren, açık iletişim kanalları ve yatay hiyerarşi çerçevesinde tüm çalışanların katılımı ile bilgiye ulaşmayı, kritik noktalarda stratejik kararlara katkıda bulunulmasını sağlayan, geçmişte yaptıkları ile değil, gelecekte yapacakları ile farklılaşmayı sağlama özelliklerini taşıyan ve bu özelliklerini pratiğe geçirebilmiş organizasyonlar olarak tanımlanmaktadır (Çam, 2002).

Öğrenen organizasyon çalışmaları Austin & Hopkins (2004) tarafından da benzer şekilde; bilgi toplama ve problem çözme, deneyim, geçmişten öğrenme, en iyi uygulamalardan öğrenme ve bilgi transferi olarak belirtilmiştir.

Bu tanımlamalardan yola çıkarak öğrenen organizasyonun örgütün içinde yer alan bireylerin ortak amaca ulaşmak için ortak bir kültürel yapıda bir araya gelerek beraber öğrenme ve başarıya ulaşma süreci olarak ifade edilebilir.

2. Araştırma Metodolojisi

Bu çalışmanın amacı Türk yazınındaki 01.01.1998 yılından 04.11.2022 tarihine kadar YÖK ulusal tez merkezinde kayıtlı olan 75 yüksek lisans ve 5 doktora tezinin bibliyometrik özellikleri açısından incelenmesidir. Bu kapsamda YÖK ulusal tez merkezinden 40 yüksek lisans ve 2 doktora tezi “lisansüstü düzeyleri”, “yayımlandıkları yıllar”, “yazıldıkları üniversiteler”, “enstitülere göre dağılımları”, “anabilim

dalları”, “danışmanların akademik unvanları”, “yazım dilleri”, “tezlerin sayfa sayıları”, “anahtar kelime bulutu dağılımı ve anahtar kelime sayıları”, “görgül bir araştırma içerip içermedikleri”, “alan araştırması içeren tezlerin yöntem ve içerik analizleri” ile “kaynakça sayı aralıkları” bakımından bibliyometrik yöntem ile incelenerek odaklandıkları konular ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca buna ek olarak tezlerin başlıkları da incelemeye tabi tutularak hangi konulara odaklanıldığı ve aralarındaki ilişkilerde tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bu kriterler doğrultusunda öğrenen organizasyonla (learning organization) ilgili 01.01.1998 yılından 04.11.2022 tarihleri arasında yayınlanmış olan 40 yüksek lisans ve 2 doktora tezinin bibliyometrik yöntem ile nasıl bir genel çerçeve ortaya koyduğunu ilgili kriterler kapsamında tespit edilerek çalışmanın bulguları elde edilmiştir.

Bibliyometrik yöntem, kaydedilmiş söylemlerin nicel yönden değerlendirilmesi, bunların bilimsel açıdan çalışılması ve yazıya dökülen söylemlerin nicelik itibarıyla incelenmesi şeklinde tanımlanabilir (Tuncay & Yağız, 2020). Bibliyometrik araştırmalar, belgelerin ya da yayınların belirli özelliklerinin analiz edilmesi ve bilimsel iletişime ilişkin çeşitli bulguların elde edilmesi esasına dayanmaktadır (Al & Coştur, 2007). Bu bağlamda bibliyometrik araştırmalar, bilimsel çalışmaların gerek nicelik gerekse nitelik açısından değerlendirmesine imkan sağlamaktadır (Al & Soydal, 2012). Bu çalışmada da belirlenen parametreler dahilinde YÖK ulusal tez sayfasından ulaşılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin bibliyometrik profilini belirleyebilmek için bibliyometrik ve içerik analizleri yöntemleri kullanılmıştır.

Bibliyometrik çeşitli yöntemler, değerlendirici veya ilişkisel olarak kategorize edilebilir (Benckendorff, 2009; Borgman & Furner, 2002). Değerlendirme teknikleri, genellikle iki veya daha fazla kişi veya grubun performansını veya bilimsel katkılarını karşılaştırmak için bilimsel çalışmanın etkisini değerlendirir (Hall, 2011). Hall (2011), değerlendirici metriklerin genel olarak üç grupta sınıflandırılabilceğini gözlemler. Birinci grup, (alıntılanan) makale sayısı, akademik yıl başına düşen makale sayısı ve yazar başına düşen makale sayısı gibi verimlilik ölçütlerini içerir. İkinci grup, toplam atıf sayısı, akademik yıl başına atıf sayısı, bireysel yazar/dergi başına atıf sayısı ve kullanım günlüğü verileri gibi etki metriklerini içerir (ör. bir dergi). Üçüncü grup hem üretkenliği hem de etkiyi tek bir rakamda yakalamayı amaçlayan çeşitli endekslerin yanı sıra kağıt başına ortalama atıf sayısı gibi hibrit metriklerden oluşur.

İçerik analizi ise metinsel materyali sınıflandırarak daha alakalı, yönetilebilir veri parçalarına indirger. Tarihsel belgeleri, gazete hikayelerini, siyasi konuşmaları, açık uçlu röportajları, diplomatik mesajları, veya resmi yayınları sosyal bilimciler için anlamlı bir hale getirir (Weber, 1990).

Bu çalışmada öncelikle YÖK ulusal tez merkezinde kayıtlı olan ve başlığında “Öğrenen Organizasyon” kavramının geçtiği tezlere ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda 75 yüksek lisans tezine ve 5 doktora tezine ulaşılmış fakat erişim izni nedeniyle sade 40 yüksek lisans ve 2 doktora tezi bu çalışmaya dahil edilebilmiştir. YÖK ulusal tez merkezinden temin edilen ilgili tezlerin, belirlenen kriterlere göre değerlendirilebilmesi için Excel programından faydalanılmıştır.

Bu çalışmanın ikinci adımında ise YÖK ulusal tez merkezinden ulaşılan 40 yüksek lisans ve 2 doktora tezinin içerik analizlerinin oluşturulabilmesi amacıyla tezlerin özet kısımları okunup odaklanılan konular hakkında Excel programı kullanılarak listeler oluşturulmaya çalışılmıştır. Sonrasında birbiriyle alakalı olduğu düşünülen konular Excel de tablolaştırılmıştır.

3. Bulgular ve Tartışma

Araştırmada “Öğrenen Organizasyon” kavramının YÖK ulusal tez merkezinde taratılması sonucunda 01.01.1998 ile 04.11.2022 tarihleri arasında 75 yüksek lisans ve 5 doktora tezinin olduğu tespit edilmiştir. Bu tezlerden erişim kısıtı nedeniyle yalnızca 40 yüksek lisans ve 2 doktora tezi bu çalışmaya dahil edilmiştir. Tezlerin dağılımları tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1. Tezlerin Lisansüstü Düzeyleri Açısından Sınıflandırılması
(1998 – 2022)

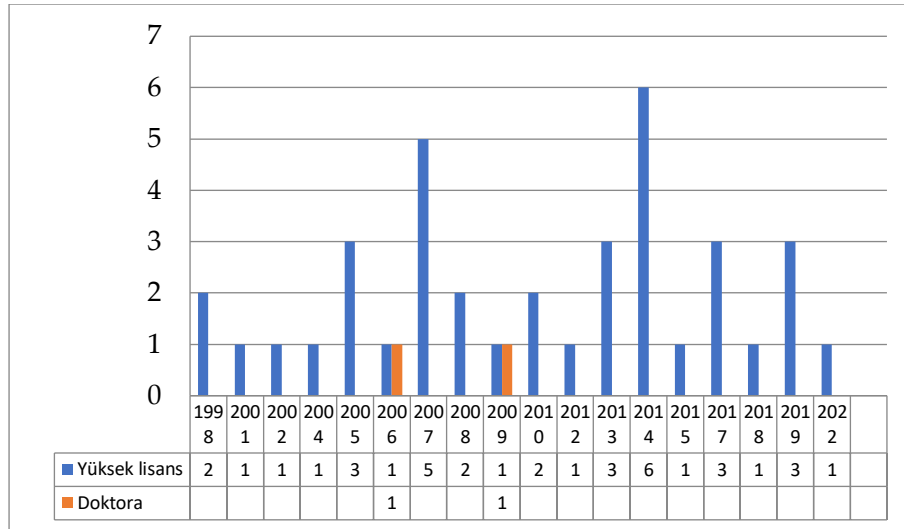
Tez türü	Tez sayısı	%
Yüksek lisans	40	95
Doktora	2	5
Toplam	42	100

Bu tezler lisansüstü düzeyleri açısından sınıflandırıldığında yüksek lisans düzeyinde 40’ının (%95) ve doktora düzeyinde ise 2’sinin (%5) olduğu görülmektedir.

Tezler yayınlandıkları yıllar itibariyle sınıflandırıldığında 1998 yılından önce yayınlanmış bir yüksek lisans ya da doktora tezinin olmadığı ilk kez Dallı (1998) tarafından yapılan “Öğrenen Organizasyonların Özellikleri ve Uygulamaya İlişkin İki Örnek Olay”

ve Akın (1998) tarafından yapılan “Öğrenen Organizasyon İlkelerinin Kurum Kültürü ile İlişkisi” isimli yüksek lisans tez çalışmaları olduğu görülmektedir. YÖK ulusal tez merkezinde yayınlanan ilk doktora tezinin ise Ünal (2006) tarafından hazırlanarak YÖK ulusal tez merkezinde yayınlandığı tespit edilmiştir. Tezlerin yayınlanmış oldukları yıllar grafik 1’de gösterilmektedir.

Grafik 1. Tezlerin “Yayınlandıkları Yıllar” İtibariyle Dağılım
Düzeyleri

Grafik 1’de “Öğrenen Organizasyon” kavramıyla ilgili yapılan tez çalışmaları görülmektedir. Öğrenen organizasyon kavramıyla ilgili en çok tezin 6 adet yüksek lisans tezinin yayınlandığı 2014 yılında gerçekleştiği ve bunu da 5 adet yüksek lisans tezinin yayınlandığı 2007 yılının takip ettiği görülmektedir. 1998 yılından 2022 yılına kadar yalnızca 2 adet doktora düzeyinde tezin yayınlandığı ve bu tezlerinde ilkinin 2006 yılında ikincisinin de 2009 yılında yayınlandığı görülmektedir. 2004 yılından sonra “Öğrenen Organizasyon” kavramı

ile ilgili çalışmalarda artış olsa da bu çalışmaların sayısının ortalama yıl başına 2,3 civarında olduğu hesaplanmıştır.

Tez çalışmalarının hangi üniversitelerde yapıldığı araştırıldığında tablo 2’de yer alan verilere ulaşılmaktadır.

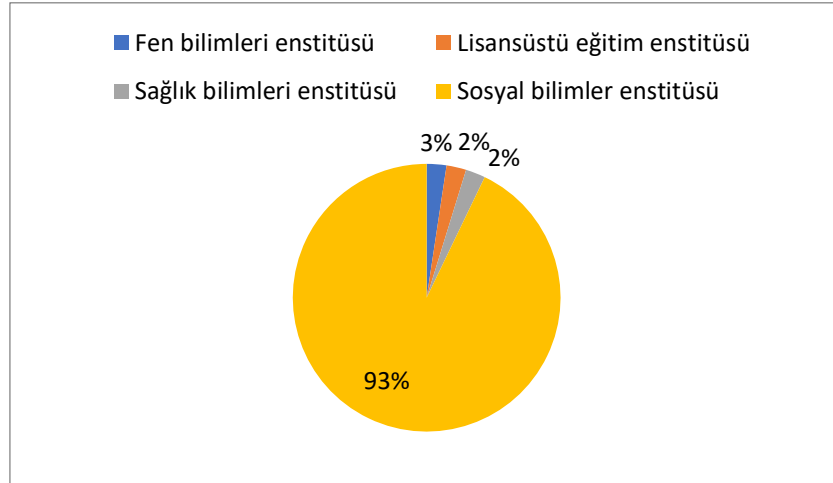
Tablo 2. Tezlerin Yazıldığı Üniversitelerin Sınıflandırılması

Üniversite	Yüksek lisans	Doktora	Toplam
Afyon Kocatepe Üniversitesi	1	-	1
Amasya üniversitesi	1	-	1
Anadolu Üniversitesi	1	-	1
Atatürk Üniversitesi	1	-	1
Bahçeşehir Üniversitesi	3	-	3
Balıkesir Üniversitesi	2	-	2
Beykent Üniversitesi	1	-	1
Dumlupınar Üniversitesi	3	-	3
Erciyes Üniversitesi	1	-	1
Gazi Üniversitesi		1	1
Gaziosmanpaşa Üniversitesi	1	-	1
Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü	1	-	1
İnönü Üniversitesi	1	-	1
İstanbul Aydın Üniversitesi	1	-	1
İstanbul Kültür Üniversitesi	1	-	1
İstanbul Üniversitesi	3	-	3
Kafkas Üniversitesi	1	-	1
Necmettin Erbakan Üniversitesi	1	-	1
Okan Üniversitesi	1	-	1
Süleyman Demirel Üniversitesi	3	-	3
Sakarya Üniversitesi	1	-	1
Selçuk Üniversitesi	4	1	5
Tarsus Üniversitesi	1	-	1
Toros Üniversitesi	1	-	1
Yeditepe Üniversitesi	4	-	4
Yıldız Teknik Üniversitesi	1	-	1

YÖK ulusal tez merkezinde kayıtlı ve başlığında öğrenen organizasyon kavramının geçtiği tez çalışmaları incelendiğinde en çok tezin 4 yüksek lisans ve 1 doktora tezinin yazıldığı Selçuk Üniversitesi’ne ait olduğu Selçuk Üniversitesi’ni 4 teze Yeditepe Üniversitesi ve 3 tez ile Bahçeşehir Üniversitesi, Dumlupınar Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi ve Süleyman Demirel Üniversitesi’nin takip ettiği görülmektedir.

YÖK ulusal tez merkezinde kayıtlı olan 42 tez üniversitelerin enstitüleri açısından incelenerek grafik 2’deki sonuçlar elde edilmiştir.

Grafik 2. Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımı

Grafik 2’de görüldüğü üzere öğrenen organizasyon kavramı ile ilgili yapılan tez çalışmalarının %3’ünün Fen bilimleri enstitüsü, %2’sinin Lisansüstü eğitim enstitüsü, %2’sinin Sağlık bilimler enstitüsü ve %93’ünün Sosyal bilimler enstitüsünde olmak üzere 4 farklı enstitüde gerçekleştirildiği görülmektedir.

Tezler yayımlandıkları anabilim dalları açısından incelendiklerinde tablo 3’teki verilere ulaşılmıştır.

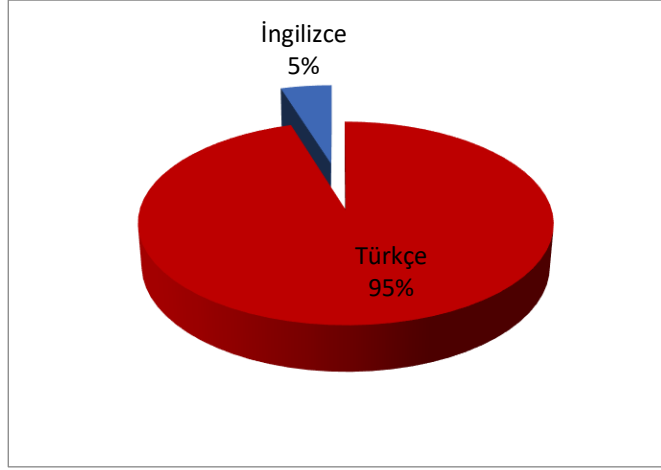
Tablo 3. Tezlerin Yazıldığı Anabilim Dalları

ANABİLİM DALI	YL	DR	TOPLAM
Beden eğitimi ve spor	-	1	1
Çocuk gelişimi ve ev yönetimi	1	-	1
Eğitim bilimleri	4	1	5
Eğitim yönetimi ve denetimi	2	-	2
Giyim endüstrisi ve giyim sanatları	1	-	1
İnsan kaynakları yönetimi	2	-	2
İşletme	26	-	26
İşletme yönetimi	1	-	1
Sağlık yönetimi	1	-	1
Teknoloji ve inovasyon yönetimi	1	-	1
Uluslararası ticaret ve lojistik	1	-	1

Tablo 3'te Beden eğitimi ve spor (1), Çocuk gelişimi ve ev yönetimi (1), Eğitim bilimleri (5), Eğitim yönetimi ve denetimi (2), Giyim endüstrisi ve giyim sanatları (1), İnsan kaynakları yönetimi (2), İşletme (26), İşletme yönetimi (1), Sağlık yönetimi (1), Teknoloji ve inovasyon yönetimi (1), Uluslararası ticaret ve lojistik (1) olmak üzere 11 farklı anabilim dalında toplam 42 farklı tez çalışması görülmektedir. Bu çalışmalarda yalnızca iki tanesi doktora tez çalışması olup bu çalışmaların Beden eğitimi ve spor anabilim dalı ile Eğitim bilimleri anabilim dalında gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. En fazla tez çalışmasının işletme anabilim dalında yapıldığı görülmektedir. Bu durum öğrenen organizasyon uygulama alanının örgütleri kapsamı ve örgütlerinde işletmenin bir konusu olmasıyla ilişkilendirilmektedir.

Grafik 3'te tezlerin yazıldığı diller gösterilmektedir. Tezler dil açısından incelendiğinde 40 tezin (%95) Türkçe ve 2 tezinde (%5) İngilizce olarak yazıldığı görülmektedir.

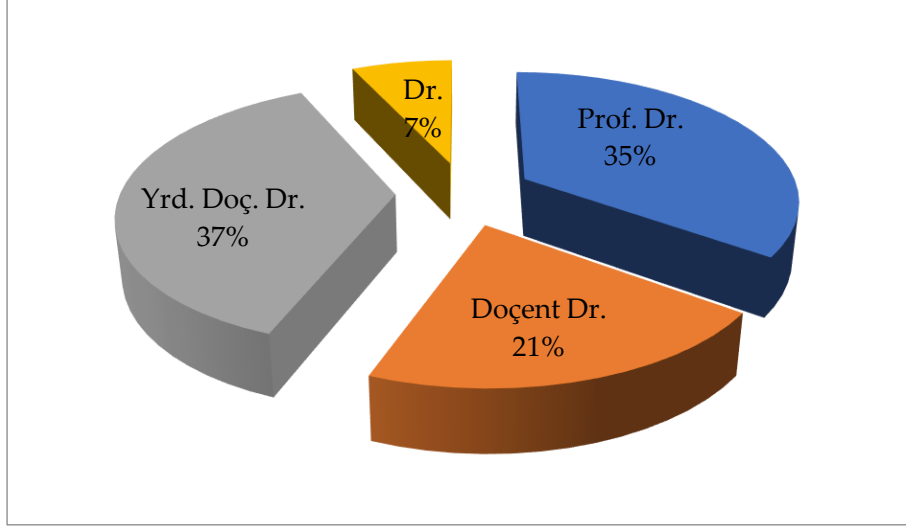
Grafik 3. Tezlerin Yazım Dillerine Göre Dağılımı

İngilizce olarak yayınlanan bu tezlerin yüksek lisans tezi olduğu birincisinin Duygun (2001) tarafından Yeditepe Üniversitesinde yayınlanan orijinal ismi “Building A Learning Organization By Using Systems Thinking And System Dynamics” olan “Sistem Düşüncesi Ve Sistem Dinamikleri Kullanılarak Bir Öğrenen Organizasyonun Kurulması” çalışması olduğu ikincisinin ise Doğantemur’un (2017) Bahçeşehir Üniversitesinde orijinal ismi “The İmportance Of IT On Organizational Learning” olan “Öğrenen Organizasyonlarda Bilgi Teknolojilerinin Önemi” çalışmasının olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmaların dillerinin İngilizce olarak yapılmış olmasının nedeni üniversitelerin dil tercihlerinden kaynaklanmış olabilir.

Grafik 4’te YÖK ulusal tez merkezinde kayıtlı öğrenen organizasyon kavramının içinde bulunduğu 40 yüksek lisans ve 2 doktora tezinin danışmanlık yapmış akademik personelin unvanları gösterilmektedir.

Grafik 4. Danışmanların Akademik Unvanları

Grafik 4'teki dağılımlar incelendiğinde; %35 oranında (15 Tez) “Profesör”, %21 oranında (8 Tez) “Doçent Doktor”, %37 oranında (16 Tez) “Yardımcı Doçent Doktor”, %7 oranında (4 Tez) “Doktor”, unvanında akademik personelin öğrenen organizasyon tez çalışmalarına katkı sağladığı tespit edilmiştir. Yalnızca Çalışkan'ın (2005) “Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Yönetici, Yönetici Yardımcıları Ve Öğretmenlerin Öğrenen Organizasyona İlişkin Algılar” adlı yüksek lisans tez çalışmasına hem “Yardımcı Doçent Doktor” hem de “Doçent Doktor” unvanına sahip iki akademik personel danışmanlık yapmıştır; Bu yüzden her iki akademik personel de analizlere dahil edilmiştir.

YÖK ulusal tez merkezinde kayıtlı öğrenen organizasyon kavramıyla alakalı yazılmış tezlerin sayfa sayıları tablo 4'te gösterilmektedir.

Tablo 4. Tezlerin Sayfa Sayılarının Sınıflandırılması

Tezlerin sayfa sayıları	Tez sayısı	Yüzde
100 Sayfadan az	10	23,8
101- 200 Sayfa arası	28	66,7
200 Sayfadan çok	4	9,5
Toplam	42	100

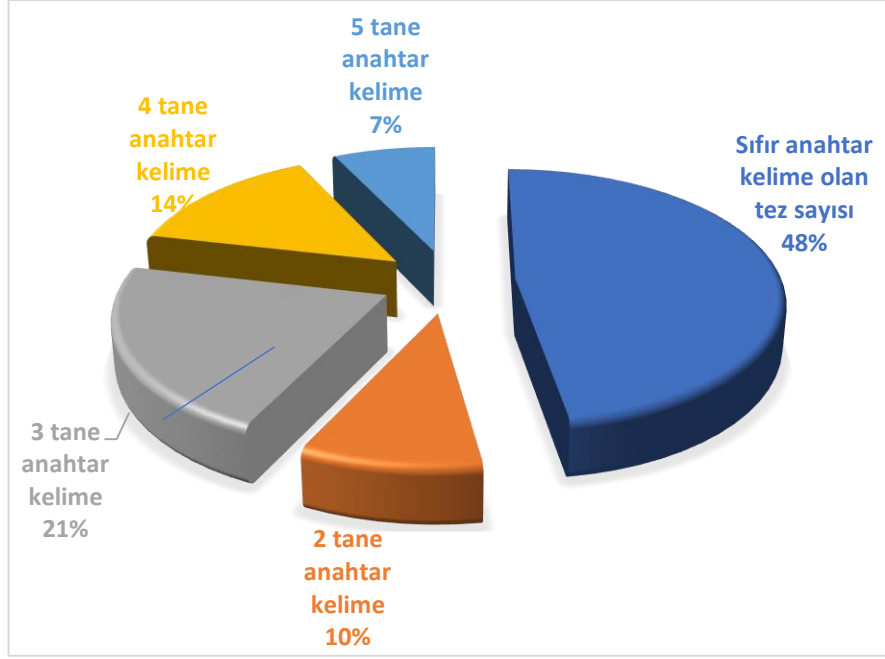
Tezlerden 10 tanesinin (%23,8) 100 sayfadan az, 28 tanesinin (%66,7), 101 – 200 sayfa aralığında ve 4 tanesinin (%9,5) 200 sayfadan çok olduğu tablo 4’te görülmektedir.

Grafik 5. Tezlerin Kelime Bulutu Dağılımı

Grafik 5’te Word Art programı kullanılarak “Öğrenen Organizasyon” ile kullanılan diğer anahtar kelimelerin analizi yapılmıştır. İncelenen tezler sonucunda “Öğrenen Organizasyon” kavramıyla birlikte en çok kullanılan anahtar kelimelerin öğreten organizasyonlar, beşinci disiplin, koçluk, örgüt kültürü ve öğrenen kültür olduğu dikkat çekmektedir.

Grafik 6. Tezlerde Kullanılan Anahtar Kelime Sayıları

Yine araştırmada tezlerdeki anahtar kelimeler bir tezde kaç anahtar kelimenin kullanıldığı bilgisini tespit etmek için incelenmiş olup grafik 6'daki verilere ulaşılmıştır. Grafik 6'ya göre hiç anahtar kelime kullanılmayan tez sayısı (%48) 20 tane, 2 tane anahtar kelime kullanılan tez sayısı (%10) 4 tane, 3 tane anahtar kelime kullanılan tez sayısı (%21) 9 tane, 4 tane anahtar kelime kullanılan tez sayısı (%14) 6 tane ve 5 tane anahtar kelime kullanılan tez sayısı ise (%7) 5 tane olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Ulaşılan tezler lisansüstü düzeylerine göre görgül bir araştırma içerip içermedikleri konusu da incelenmiştir. Bulgular tablo 5'te görülmektedir.

Tablo 5. Tezlerin Görgül Bir Araştırma İçerip İçermediklerinin
Sınıflandırılması

Tezlerin araştırma metotları	Tez sayısı	%
Görgül araştırma içeren yüksek lisans tezleri	36	84
Görgül araştırma içermeyen yüksek lisans tezleri	5	11
Görgül araştırma içeren doktora tezleri	2	5
Görgül araştırma içermeyen doktora tezleri	0	0
Toplam	43	100

Tablo 5’ten elde edilen veriler sonucunda görgül araştırma içeren yüksek lisans tezlerinin 36 tane (%84), görgül araştırma içermeyen yüksek lisans tezlerinin 5 tane (%11), görgül araştırma içeren doktora tezlerinin 2 tane (%5) ve görgül araştırma içermeyen doktora tezinin ise hiç olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yalnızca Koç’un (2008) “Öğrenen Organizasyon Anlayışının Performans Değerleme Sistemine Etkisi” adlı çalışmasında hem nicel anket verilerine hem de nitel mülakat verilerine yer verilmiştir. Bu nedenle bir çalışma iki kategoride birden sınıflandırılmıştır. İncelenen 42 tezden 38 tanesinin katılımcılardan nicel veya nitel yöntemler kullanılarak verilerin toplandığı görgül araştırmalardan oluşurken 5 tezin görgül araştırma içermediği tespit edilmiştir. Görgül araştırma içermeyen tezlerin Doğantermur’un (2017) orijinal ismi “The İmportance Of IT On Organizational Learning” olan “Öğrenen Organizasyonlarda Bilgi Teknolojilerinin Önemi” adlı kavramsal çalışması ve Duygun’un (2001) orijinal ismi “Building A Learning Organization By Using Systems Thinking And System Dynamics” olan “Sistem Düşüncesi Ve Sistem Dinamikleri Kullanılarak Bir Öğrenen Organizasyonun Kurulması” adlı çalışmalarının olduğu tespit edilmiştir. Doğantermur (2017) bu çalışmasında öğrenen

organizasyonlardaki bilgi öğrenimi ve öğrenilen bilginin kaydedilmesinde bilgi teknolojilerinin önemini incelemektedir. Duygun (2001) ise çalışmasında öğrenen organizasyonla ilgili temel kavramlar, yeni bir düşünce tarzı olan sistem düşüncesi disiplini ve bir sistemin modellenmesi için bilgisayar ortamında grafiksel bir dil yaratan sistem dinamiklerini incelemiş ve bilgisayar ortamında, örnek olaya dayalı bir öğrenme laboratuvarı yaratmıştır. Diğer dikkat çeken bir konu ise her iki tezin de İngilizce olarak kaleme alınmış olmasıdır.

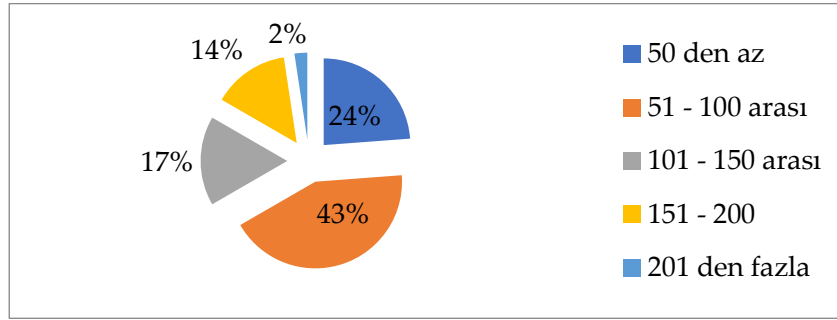
Tablo 6. Alan Araştırması İçeren Tezlerin Yöntem İçeriklerine İlişkin Bulgular

İçerik	Kategori	Sıklık	%
Yöntemin Varlığı	Evet	42	100
	Hayır	0	0
Kullanılan Yöntem	Nicel	36	86
	Nitel	5	12
	Karma	1	2
Veri Toplama Tekniği	Anket	36	86
	Mülakat	3	7
	Gözlem	2	5
	Karma	1	2

Tablo 6’da tezlerin alan araştırmalarına dahil bazı bilgilere yer verilmiştir. Alan araştırması içeren bu tezlerden tamamının yönteminin ne olduğu bulgusuna ulaşılırken kullanılan yöntemlerin 36 tanesinin (%86) nicel araştırma yöntemini içerdiğinin, 5 tanesinin (%12) nitel araştırma yöntemini içerdiğinin ve 1 tanesinin (%2) ise karma bir araştırma yöntemi içerdiği bulgusuna ulaşılmıştır. Tezler

veri toplama teknikleri açısından da incelenmiş olup 36 tezde(%86) anket çalışması yapıldığı, 3 tezde (%7) mülakat yönteminin kullanıldığı, 2 tezde (%5) gözlem yönteminin kullanıldığı ve 1 tezde (%2) ise karma yöntem kullanıldığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Grafik 7. Tezlerde Kullanılan Kaynakça Sayı Aralığı

Tezler kaynakça sayıları açısından incelendiğinde; en çok kaynağın %43 ile 51 -100 kaynakça aralığında olduğunu, bunu %24 ile 50’den az kaynakça sayısının takip ettiği ve en az kaynakça aralığının ise %2 ile 201 kaynakçadan oluştuğu tespit edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada 1998 ve 2022 yılları arasında “Öğrenen Organizasyon” kavramıyla ilgili yüksek lisans ve doktora öğrencileri tarafından yazılan ve YÖK ulusal tez merkezinde yayınlanan 42 tezin bibliyometrik yöntem ile “Tezlerin Lisansüstü Düzeyleri”, “Yayınlandıkları Yıllar”, “Yazıldıkları Üniversiteler”, “Enstitülerine Göre Dağılımları”, “Anabilim Dalları”, “Danışmanlarının Akademik Unvanları”, “Yazım Dilleri”, “Sayfa Sayıları”, “Anahtar Kelime Bulutu Dağılımı Ve Anahtar Kelime Sayıları”, “Görgül Bir Araştırma İçerip

İçermedikleri”, “Alan Araştırmaları Açısından Yöntem ve İçerik Analizleri” ile “Kaynakça Sayıları” açısından incelemesi yapılmıştır.

Yapılan incelemeler sonucunda tezlerin 40 tanesinin (%95) yüksek lisans düzeyinde yazıldığı, 2 tanesinin (%5) ise doktora düzeyinde yazıldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu da öğrenen organizasyon kavramına daha çok ilginin yüksek lisans düzeyinde kaldığını göstermektedir. Doktora düzeyinde bu kavrama ilginin azalmasının nedeninin akademik anlamda eğitime devam edilmemesi olduğu söylenebilir. Tezler yayınlandıkları yıllar açısından incelendiklerinde en çok tezin 2014 yılında yayınlandığının sonraki yıllarda ise 1 ila 3 arasında tezin yayınlanmış olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Bu çalışma ile öğrenen organizasyonun kavramını 1998 yılından 2022 yılına kadar gösterdiği artış ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışma sadece YÖK ulusal tez merkezinde yayınlanan 80 yüksek lisans ve 5 doktora tezini kapsamış olup erişim engeli nedeniyle 40 yüksek lisans ve 2 doktora tezinin incelenmesi ile sınırlı kalmıştır. Bundan sonraki çalışmalarımızda Türkiye’deki makale çalışmaları ve dünya genelinde yapılan makale çalışmalarının incelenmesi ile geniş kapsamlı sonuçların elde edilebileceği düşünülmektedir. Yine bu çalışmada sadece “Öğrenen Organizasyon” kavramı ele alınmıştır. Bundan sonraki çalışmalarda “Öğrenen Örgüt” ve “Örgütsel Öğrenme” gibi kavramlarda ele alınarak aralarındaki ilişki ortaya konabilir.

Kaynakça

Akin, F. D. (1998). *Öğrenen organizasyon ilkelerinin kurum kültürü ile ilişkisi ve uygulamaya ait örnek bir olay*. (Yüksek lisans), İstanbul üniversitesi, İstanbul.

Al, U., & Coştur, R. (2007). Türk Psikoloji Dergisi’nin bibliyometrik profili. *Türk kütüphaneciliği*, 21(2), 142-163. Al, U., & Soydal, İ. (2012). Dergi kendine atfının etkisi: Energy Education Science and Technology örneği. *Türk kütüphaneciliği*, 26(4), 699-714.

Al, U., & Tonta, Y. (2004). Atıf analizi: Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü tezlerinde atıf yapılan kaynaklar.

Austin, M.J.& Hopkins K.M. (2004). “Defining The Learning Organization”, Supervision as Collabroration in the Human Services, (Editors: Michael J. Austin&Karen M. Hopkins), California: Sage Papplications, 11-18.

Benckendorff, P. (2009). Themes and trends in Australian and New Zealand tourism research: A social network analysis of citations in two leading journals (1994–2007). *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 16(1), 1-15.

Celep, C. (2001). “Öğrenen Önder Olarak Okul Yöneticisi”, Eğitim Araştırmaları, Mart, Sayı:3-4, 15-20.

Çalışkan, A. U. (2005). *Okulöncesi eğitim kurumlarında görev yapan yönetici, yönetici yardımcıları ve öğretmenlerin öğrenen organizasyona ilişkin algıları*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÇAM, Salim, Öğrenen Organizasyon ve Rekabet Üstünlüğü, Papatya Yayıncılık, İstanbul, 2002.

Dallı, E. (1998). *Öğrenen Organizasyonların Özellikleri ve Uygulamaya İlişkin İki Örnek Olay*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Doğantemur, A. (2017). *THE IMPORTANCE OF IT ON ORGANIZATIONAL LEARNING*. (Master degree), BAHÇEŞEHİR UNIVERSITY, İstanbul.

Duygun, A. (2001). *Building a learning organization by using systems thinking and system dynamics*. (Master degree), Yeditepe University, İstanbul.

Ensari, H. (1998). Öğrenen organizasyon olarak okul. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(10), 97-111.

Garvin, D.A. (1999). "Öğrenen Bir Örgüt Yaratmak". Bilgi Yönetimi. Çev.: Gündüz Bulut, MESS Yayını, No:293, İstanbul, 50-81.

Hall, C. M. (2011). Publish and perish? Bibliometric analysis, journal ranking and the assessment of research quality in tourism. *Tourism Management*, 32(1), 16-27.

Koç, S. (2008). *Öğrenen organizasyon anlayışının performans değerlendirme sistemine etkisi*. (Yüksek lisans), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi.

Pritchard, A. (1969). Statistical bibliography or bibliometrics. *Journal of Documentation*, 25, 348.

Rosen, R.H. (1998). İnsan Yönetimi, Çev: Gündüz Bulut, İstanbul:MESS Yayını No:260.

Senge, P. (1998). Beşinci Disiplin, (6. Baskı), Çev.: Ayşegül İldeniz-Ahmet Doğukan, İstanbul: Yapı Kredi Yayını.

Senge, P. M. (2022). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization* (A. İ.-A. D.-B. Pala, Trans.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Tuncay, S. S., & Yağız, F. N. S. (2020). Türkiye’deki “Bilgi Uçurma (Whistleblowing)” makalelerinin bibliyometrik profili. *Business & Management Studies: An International Journal*, 8(4), 266-295.

Ünal, A. (2006). İlköğretim Denetçilerinin Öğrenen Organizasyon Açısından Değerlendirilmesi. *Yayımlanmış Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.*

Weber, R. P. (1990). *Basic content analysis* (Vol. 49): Sage.